

VRTIČKI NA OBČINSKI ZEMLJI

Kot smo že poročali bodo v občini še nekaj mesecev veljale enake cene za najem občinskih vrtičkov, njiv, travnikov in pašnikov kot lani. Taki odločitvi izvršnega sveta je botrovala predvsem socialna funkcija, ki jo tudi imajo vrtički. Vendar pa bodo ceno med letom preverili in jo po potrebi tudi zvišali. Za zdaj je treba odšteti za najem kvadratnega metra vrtička 30 tolarjev, njive pet tolarjev, travnika štiri tolarje in pašnika tri tolarje.

Zaradi denacionalizacijskih postopkov, med katere sodijo tudi zahteve po vrnitvi nezazidanih stavbnih zemljišč, kjer so vrtički, pa tudi kmetijskih površin, v občini Moste-Polje letos ne bodo oddajali v najem tistih površin, za katere so bile vložene zahteve po vrnitvi. Na mestni ravni pa že nekaj časa pripravljajo projektne naloge o vrtičkih, s katero naj bi se strokovno lotili problematike vrtič-

karstva na območju vseh ljubljanskih občin.

Sicer pa je občina lani sklenila 154 pogodb za najem občinskih zemljišč za vrtičke in drugo kmetijsko obdelavo in pobrala nekaj več kot 130 tisoč tolarjev najemnine. Vendar pa sklepanje pogodb ni preprosto opravilo, saj je na občinski zemlji še veliko nelegalnih vrtičkov. Tam so sicer postavili opozorilne table, vendar brez

učinka. Nekaj črnih vrtičkarjev se je sicer odzvalo pozivu občine in z njo sklenilo najemno pogodbo, tretjina pa bo še naprej nelegalno obdelovala občinsko zemljo. Izvajati nadzor nad nelegalnimi vrtički ali črne vrtičkarje kaznovati, pa je skoraj nemogoče.

Precej je tudi občanov, ki bi sicer želeli za daljše obdobje legalno obdelovati vrtiček na določeni lokaciji, z urejenimi posestnimi mejami, možnostjo napeljave vode in postavitvi lop, vendar ne tako, kot v različnih vrtičkarskih društvih, predvsem v društvu Emona vrtiček.

ZDENKO MATOZ

PRED NAMI JE MESEC MAREC ALI SUŠEC

Če breskve pred sv. Gregorjem (12.) cveto, trije eno jedo. (Ker pozebejo)

Če je sušča zemlja preveč pila, bo poleti toliko manj dobila.

Če sušča prah okrog pometa, prav dobro letino nam obeta.

Če štirideset mučenikov dan (10.) ni lepo, tudi štirideset dni potem ne bo.

Če štirideset mučenikov dan še zmrzuje, še štirideset mrzlih noči prerokuje.

Suščev prah in kup zlata, iste vrednosti oba.

O sv. Gregorju pravijo (12.): Kmet dolgo njivo orje, klobuk postrani nosi, pa staro ženo kruha prosí.

Po sv. Gregorju od vsakega vetra sneg kopni.

Vremenska prerokovanja v obliki pregovorov so zelo stara in so nastajala v silni odvisnosti človeka od narave. Ohranjala so se iz roda v rod in zanimiva so tudi za nas, ker nam dokazujejo, da so bili letni časi tudi nekdanje muhasti. Niso bile vse zime snežne in mrzle, kot so nekatere ostale v spominu naših staršev in stricev. Tudi pomladi so bile včasih prezgodaj zelene in potem »rožice od slance pomorjene«. Seveda pa ne samo rožice na travniku, predvsem so se ljudje (kot še danes) bali hudih slan in pozeb v sadovnjakih.

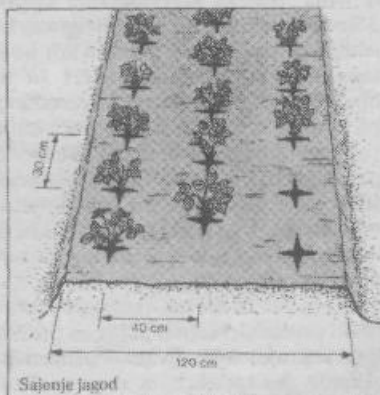
Letošnja zima je bila doslej zelo podobna lanski. Sončna in suha. Le snega je bilo lani več, 22. januarja ga je celo v Ljubljani zapadlo 20 centimetrov. Zadnje dni februarja so na primer lani mačice že povsod porumenele in prezgodaj gostile čebele, ki se zaradi večernega hlada mnoge niso več vrnille. Tudi metulje je bilo že opaziti. V začetku marca se je še bolj ogrelo. Četrtega marca je bila že prava »vročina«, po Sloveniji je bilo 18 do 19 stopinj, celo v Ratečah so jih izmerili 16. Kmetje in vrtičkarji so hiteli. Zanimarili so pregovore o »lede-nih možeh« in sejali ter sadili vsevprek, nekateri celo krompir, kot na Primorskem. Pridni so že pobirali prvo solato – berivko. 22. marca pa je bilo »sušča« konec. Začelo se je deževje, ki se je menjalo s sneženjem do nižin. Za nekaj časa so bila dela na poljih in vrtovih prekinjena. Presahnjene reke so si nekoliko opomogle. V Sarajevu so se začeli oboroženi spopadi. »Četniki so streljali po mestu celo s topovi – groza!« sem si tedaj zapisal v koledar. In kakšen bo letošnji sušec?

SLAVKO GERLICA

AKTIV KMEČKIH ŽENA V ZNAMENJU IZOBRAŽEVANJA

Zimski čas je čas izobraževanja kmetov. Aktiv kmečkih žena Dobrunje že vrsto let dokazuje, da ne pozna zapečkarstva. Tudi letošnje leto so meseca januarja v združenem domu Zadržor potekala zanimiva predavanja, na katerih so obravnavali različne teme.

Predavanja niso bila namenjena le kmečkim dekletom in ženam, ampak vsemu kmečkemu življu.

Potekala so ob torkih, udeleževalo pa se jih je od trideset do štirideset ljudi.

Tokrat so pozornost namenili predavanju o zdravstvenih težavah in boleznim, katerim so najbolj izpostavljeni kmečki ljudje. V pogovoru z zdravnikom so izvedeli, kako ohraniti zdravje in se naučili vaj za hrbtnico.

Pripravili so tudi pogovor in predavanje s področja arhitekture na temo: »Kmečka hiša in kmečka hiša, prirejena za turistične namene.«

V gosteh so imeli tudi znanega strokovnjaka za vzgojo rož – Slavka Zgonca, ki jim je pred-

val o okrasnih rastlinah na kmečkem dvorišču, nakar se je razveljavoval ob predavanju ginekologinje.

Ob različnih strokovnih temah jim ne manjka časa za ekskurzije, na katerih prijetno združijo s koristnim in si dajo duška. Kajti vemo, kako je z dopustovanjem kmetov... Ali, kdor priveže živino, s tem hkrati priveže tudi sebe... Tako črnogledo pa spet ni. Tudi na kmetih si s pomočjo dobre volje lahko utrgajo kakšen dan in tako so si jih že vzeli za obisk Rimskih Toplic, Topolšice, Bele krajine, Krasa (z ogledom pršutarne Kobjeglava, Gorice...) povrh vsega pa si takrat, ko že običajno določeno območje oziroma kraj, ogledajo še kakšno turistično kmetijo.

Za razmah turistične dejavnosti na kmetijah je očitno precej zanimanja. Za tiste, ki se že ukvarjajo s to dejavnostjo, predvsem pa za vse tiste, ki se še nameravajo posvetiti kmečkemu turizmu, je aktiv kmečkih žena Dobrunje pripravil tudi tečaj iz ekonomike, kulturne dediščine, turizma in poslovanja. Med enotedenskim izpopolnjevanjem bodo pridobljena praktična znanja obogatili še s prikazom oziroma poskusom kuhanja in postrežbe. Za zaključek tega usposabljanja bodo obiskali cenjeno turistično kmetijo Grčarevec pri Logatcu in ranč Kaja in Grom v Zaplani, prav tako pri Logatcu.

Tudi na materinski dan, ki ga nameravajo proslaviti na različnih krajih, ne bodo pozabili.

MILAN SKLEDAR

● NAGRADNI RAZPIS ZA LEP VRT

Revija Moj mali svet je v februarški številki objavila nagradni razpis za lepe vrtove, pod naslovom VRT – ŽIVA UMETNINA.

Trideset najlepših vrtov v Sloveniji bodo še posebej nagradili in jih predstavili v posebni knjigi. Nagradili bodo vse prijavitelje

in tudi iste, ki bodo uredništvo Malega sveta napotili k lepemu vrtu – živi umetnini.

Ker imamo tudi v naši občini številne ljubitelje z izjemno lepimi vrtovi, pričakujemo, da se bodo na razpis prijavili in da bomo kakšnega od njih našli tudi v ožjem izboru. Tudi nas bo to veselilo in bomo o tem še poročali. Več informacij dobite v uredništvu revije Moj mali svet na Celovški 43 (tel. 302-835).

S. G.

TREBELJEVO...

Cesta, ki po besniški dolini pripelje do slemena v Trebeljevem, se tu razcepi, levo gre v Litijo, druga desno pa v Leskovec in Višnjo goro. Zaradi križišča, ki je tu že od nekdanj, je bila v časih, ko se je ves promet odvijal na plečih konj ali na slabih vozovih, tu postaja. Vas Trebeljevo sestavljata Malo in Veliko Trebeljevo. Oba ležita na nadmorski višini okoli 558 metrov.

Malo Trebeljevo je še pred kratkim imelo osem hiš. Veliko pa 14; v njih je živelo okoli 75 ljudi. V preteklih letih pa se je tu veliko spremenilo. Zaradi lepe lege, ki jo imata Trebeljevo in bližnja okolica, se je tu začel razvijati vikendaški turizem, tako da zdaj šteje Trebeljevo že okoli 150 hišnih števil. Vikendaši so se v te kraje tako zvečeli, da se jih je več kot tri četrtiline tu naselilo za stalno. Obe vasi stojita na slemenu, ki se na eni strani prevesi v dolino Besnice, za drugo stran pa v dolino, ki pelje v Litijo. Tako na slemenu kot na pobočjih je dovolj ravnine za njive, ki so tu dokaj rodovitne. Današnja njivska kultura je v glavnem izpodrinila stare kulture in nikjer ni več videti lanu, ki so ga domačini imeli za odevanje. Tudi ajde ni več, ne prosa ali rži, katere slamo so uporabljali za pokrivanje streh. Tudi ovac, ki so ljudem dajale meso in volno za tkanje, ni več.

Novi časi so v te kraje stopili v polnem zamahu in ljudje se, če je le mogoče, zaposlujejo v tovarnah in ustanovah. Kljub temu pa je Trebeljevo kmečka vas in to zelo lepa. Leta 1988 je kot prva vas v občini Moste-Polje od Turistične zveze Ljubljane prejela priznanje za čisto in urejeno vas.

V vasi stoji cerkev, posvečena povišanju sv. Križa (exaltatio crucis), ki je 14. septembra kot spomin na leto 335, ko so v Jeruzalemu prvič po križanju Jezusa Kristusa na novo razstavili in postavili križ, na katerem je bil Kristus križan. Na slovenskem je temu praznovanju posvečeno zelo malo cerkva, čeprav je križ največji in najvidnejši simbol katoliške cerkve. Glavni oltar v cerkvi je posvečen sv. Križu, stranska pa sv. Florjanu in Devici Mariji. Stranska oltarja je izdelal »Janez Šubic, podobar in slikar iz Loke na Gorenjskem, leta 1871«, verjetno pa v istem času tudi glavni oltar in pa križev pot, čeprav na zadnjih dveh ni njegovega podpisa ali pa je skrit.

Na zvoniku je letnica 1698, ki po vsej verjetnosti označuje postavitev cerkve, ne pa tudi zvonika. Ta namreč stoji popolnoma samostojno in je cerkev samo naslonjena nanj, zato nekateri menijo, da je dosti starejši od nje in je nekdanji moral stati v taboru kot del trdnjavskega zidu. Njegova zasnova je osmerokotna (oktogonalna), bolj za potrebe obrambe, zato ima tudi vhod v zvonik dvignjen od tal za več kot tri metre, da ne bi mogel vanj prodreti sovražnik. Tudi nadstropja,

v katerih so še vidne luknje za tramove, dajejo slutiti, da je bil zgrajen v obrambne namene in ne za cerkveni zvonik. Trebeljevo je bilo na razpotju poti v Višnjo goro, Litijo in Besnico (Sostro) in tako odličan kažipot za roparske Turke, ki so napadali tudi te kraje. Kot takega je Trebeljevo (Trebelevo) označil na karti tudi Valvazor v Slavi Vojvodine Kranjske.

Trebeljevo pa je v spisih Stiškega samostana (ustanovljen l. 1136) omenjeno že leta 1145 kot del njihove posesti. Po vsej verjetnosti so ga do-

Lepo ohranjena kmečka arhitektura v Trebeljevem (Foto: Edvard Svetek)

bili od gospodov Višnjegorskih, ustanoviteljev samostana. V stoletjih so se tudi tu gospodarji menjavali, po razpustitvi samostana, leta 1784, pa je velik del teh posesti pokupila rodbina grofov Codellijev. Ob zemljiški odvezi leta 1848 so zemljo dobili dotedanji podložniki, tukajšnji kmetje, del gozdom pa so Codelliji obdržali vse do leta 1890, ko so tudi te prodali.

V dolini na Litijski strani Trebeljevega so včasih kopali železno rudo. Pod vasjo so naleteli na rimsko grobišče in ostanke rudarske naselbine, na zemljišču, kjer danes stoji kmetija Karla Mlakarja, pa so lomili črn marmor. Severno od vasi, ob poti v Litijo, pa so lomili rdeč marmor, ki ga je videti še danes in ga tudi omenja že Valvazor.

nice popolnoma zamrla. Vas je kot naročena za kmečki turizem, toda obiskovalcev je, žal, premalo, tako da se tukajšnji ljudje kar ne odločajo zanj. Vaški entuziast Karel Mlakar je pred leti kmečki turizem zaprl, odprl pa ga je Franc Zajc, ki ima kar lep zaslužek od njega. Asfaltirano cesto in odlično cestno razsvetljavo imajo že dalj časa, od leta 1992 pa tudi asfaltirano povezavo prek Besnice z Ljubljano, ki jim olajšuje pot v službo in otrokom v šolo. Zato se čedalje več ljudi odloča, da bodo ostali doma, pa tudi vikendaši so vas vzeli za svojo. Pred leti je bilo tu obilo sadja, ki pa razen za domače potrebe, ni bilo donosno. Odkup, ki ga je opravljal Presad iz Gabrovke, je bil slab, zadnja leta pa je sploh usahnil.

Nekatere njivske kulture so nadomestile jagode, ki so se tu udomačile po letu 1970 in dajejo lep zaslužek. Zaradi oddaljenosti tako Trebeljevega kot okoliških vasi, domačini svojih pridelkov ne prodajajo v Ljubljano, pač pa jih porabijo doma. Imajo pa več govedi in dobro razvito prašičerejo.

Opdrstot vasi odpira tudi ljudi; ti so komunikativni in vsak čas pripravljeni na pogovor. Pripravljene so tudi na skupne akcije, ki koristijo vasi in to se vidi tudi navzven. V okolico se spomladi, pa tudi jeseni podaja veliko ljudi iskat gozdne sadeže, na svež zrak in v čudovito okolico. Podajte se tja tudi vi, ogledite si okolico, spoznajte ljudi, prisluhnite njihovemu pripovedovanju, popijte z njimi šilce domačega žganja, ki pozivlja kri in sprošča. Tega smo potrebni prav vsi.

EDVARD SVETEK
(se nadaljuje)

VABILO NA PREDAVANJA:

● PRAKTIČNI PRIKAZ OBREZOVANJA SADNEGA DREVJA (OBNOVA STAREGA NASADA) ki bo v ponedeljek, 1. marca 1993

Demonstriral bo dipl. inž. Marko Babnik

Zbor interesentov bo na parkirišču pred cerkvijo Sv. Lenarta v Sostrem ob 15.00 uri. Od tam bomo šli peš v približno 300 m oddaljen sadovnjak

● V NACRTU IMAMO ŠE PRIKAZ OBREZOVANJA V MLAJŠEM MEŠANEM NASADU, v dolini pod Češnjicami

V tem nasadu so hruške, jabolane, slive, ribez, orehi in trta. Točen datum demonstracije boste izvedeli na naslednjem predavanju, to je 8. marca 1993 ob 15. uri, demonstriral bo inž. Marjaž Maležič. V primeru zelo slabega vremena se prikaza prestavita za en teden.

PRIŠRČNO VABLJENI! SADIJARSKO-VRTNARSKO DRUŠTVO J. E. KREK SOSTRO

MENJALNICA BOBR

NOVE FUŽINE, Marinkov trg
tel./fax.: (061) 109-042

Delovni čas:
od 9. do 18. ure
sobota od 9. do 12. ure

TRZIN, Ljubljanska c. 41 tel.: (061) 712-887

UGODEN NAKUP IN PRODAJA DEVIZ!